

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за освітньою програмою Облік і аудит

на тему: «Облік, контроль та аналіз розрахунків з дебіторами і кредиторами
(на прикладі ТОВ «Варта-Агро»)»

Виконавець:

студентка 41 групи ФМОІТ
Лозінська Анна Станіславівна

/підпис/

Науковий керівник:

к. е. н., ст. викладач
Яцунська Олеся Сергіївна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Діяльність економічних суб'єктів є складною та багатогранною сукупністю процесів та явищ, які вивчають, аналізують, вдосконалюють безліч дисциплін та фахівців різних напрямлень. В умовах сучасності, на наш погляд, через нестабільність, мінливість «бізнес-клімату», реформування підходів щодо багатьох об'єктів обліку в Україні надзвичайно необхідно приділяти увагу всьому, що торкається економічної діяльності та розвитку економіки, особливо такому суперечливому питанню, як облік розрахунків з дебіторами і кредиторами.

Діяльність суб'єктів господарювання базується на відносинах із контрагентами, бізнес-партнерами, в процесі яких виникають заборгованості перед ними та навпаки. Якщо людина, яка не розбирається в економічних відносинах, почує слова «борг» або «боржник», вона може подумати, що ці категорії негативно впливають на будь-який економічний суб'єкт. Однак без заборгованостей, які виникають між дебіторами та кредиторами, жодне підприємство не матиме можливості проводити свою діяльність та досягати своїх цілей, у тому числі отримувати прибуток. У той же час існує чималий «поганий» бік таких відносин. Прострочені заборгованості, несплати, і, як наслідок, втрачання контрагентів та судові процеси, що призводять до значних збитків за даний та майбутні звітні періоди.

Отже, з'ясовано, що без дебіторської та кредиторської заборгованостей працювати і отримувати прибуток неможливо, проте дуже часто, на жаль, це супроводжується проблемами, суперечливими питаннями, навіть втратою репутації підприємством. Саме тому існує необхідність вдосконалити бухгалтерський облік взаєморозрахунків, знайти способи ефективного управління коштами у розрахунках та організувати дієву систему внутрішнього контролю.

Мета дослідження Метою даної кваліфікаційної роботи є вивчення особливостей обліку, контролю та аналізу розрахунків з дебіторами і кредиторами, пошук проблемних аспектів та шляхів вдосконалення управління коштами у розрахунках на ТОВ «Варта-Агро».

Завдання дослідження:

- провести огляд економічної сутності та понять дебіторської і кредиторської заборгованостей;
- розглянути характеристики обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей за вітчизняними та міжнародними стандартами;
- узагальнити проблематику обліку та контролю коштів у розрахунках;
- вивчити загальні відомості про досліджуване підприємство;
- дослідити практичні засади обліку коштів у розрахунках на ТОВ «Варта-Агро»;
- дослідити організацію контролю за розрахунками з дебіторами і кредиторами на підприємстві ТОВ «Варта-Агро»;
- провести економічний аналіз ефективності використання коштів у розрахунках на досліджуваному підприємстві;
- розрахувати та проаналізувати показники платоспроможності підприємства;
- розробити відповідні рекомендації щодо поліпшення існуючих методів організації обліку та контролю на підприємстві ТОВ «Варта-Агро».

Об'єкт дослідження. Об'єктом даного дослідження є бухгалтерський облік дебіторської та кредиторської заборгованостей, організація контролю розрахунків і економічний аналіз показників фінансової звітності.

Предмет дослідження. Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти обліку, внутрішнього контролю та аналізу розрахунків з дебіторами і кредиторами на ТОВ «Варта-Агро».

Методи дослідження. В роботі методологічною основою дослідження є системний підхід до вивчення процесів та явищ діяльності суб'єкта господарювання. Отже, було застосовано комплекс загальнонаукових методів, серед яких: методи індукції та дедукції – при дослідженні теоретичних аспектів обліку заборгованостей, аналіз та синтез, статистичні методи – в ході аналізу показників стану розрахунків з дебіторами і кредиторами, спостереження і порівняння – для дослідження обліку та системи внутрішнього контролю на підприємстві ТОВ «Варта-Агро», абстрактно-логічний метод і метод причинно-наслідкового зв'язку – для розробки рекомендацій щодо удосконалення організації бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю коштів у розрахунках.

Інформаційна база дослідження. Дослідження базується на вітчизняних законодавчих та нормативних документах (закони, положення, інструкції тощо), на міжнародних стандартах бухгалтерського обліку та аудиту, наукових працях українських та закордонних вчених, матеріалах конференцій та досліджень, інтернет-ресурсах, а також на документації досліджуваного підприємства – облікові реєстри, первинна документація, фінансова та податкова звітність тощо.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (43 найменувань) та 31-го додатка. Загальний обсяг роботи становить 65 сторінок. Основний зміст викладено на 57 сторінках. Робота містить 6 таблиць, 4 рисунка.

Публікації та апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були представлені на VII Міжнародній студентській науково-практичній інтернет-конференції: «Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації» (м. Одеса, 20 квітня 2021 р.).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні аспекти обліку дебіторської і кредиторської заборгованостей*» проведено огляд економічної сутності та понять дебіторської і кредиторської заборгованостей; розглянуто характеристики обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей за вітчизняними та міжнародними стандартами; узагальнено проблематику обліку та контролю коштів у розрахунках.

У другому розділі «*Облік та контроль розрахунків з дебіторами і кредиторами на досліджуваному підприємстві*» вивчено загальні відомості про досліджуване підприємство; досліджено практичні засади обліку коштів у розрахунках на ТОВ «Варта-Агро», а також організацію контролю за розрахунками з дебіторами і кредиторами на підприємстві.

У третьому розділі «*Економічний аналіз коштів у розрахунках ТОВ «Варта-Агро»*» проведено економічний аналіз ефективності використання коштів у

розрахунках на досліджуваному підприємстві; розраховано та проаналізовано показники платоспроможності підприємства; розроблено відповідні рекомендації щодо поліпшення існуючих методів організації обліку та контролю на ТОВ «Варта-Агро».

ВИСНОВКИ

У результаті наукового дослідження та розгляду основних аспектів та проблем обліку і контролю за теоретичними засадами та практичним досвідом підприємства ТОВ «Варта-Агро», а також проведеного економічного аналізу відповідних показників фінансової звітності досліджуваного підприємства, виявлено наступне:

1. Проведений огляд теоретичних аспектів розрахунків з дебіторами і кредиторами показав, що на сьогоднішній день відсутній єдиний підхід як до визначення сутності понять «дебіторська заборгованість» та «кредиторська заборгованість», так і до їх класифікації, що ускладнює будування ефективної системи обліку та управління даними об'єктами. На нашу думку, більш вдале визначення дебіторської заборгованості серед сучасних науковців запропонував Золотогоров В. Г., а кредиторської – Партин Г. О. та Загородній А. Г.;

2. Неузгодженість обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей за вітчизняними та міжнародними стандартами ускладнює організацію співпраці з іноземними контрагентами, яка при сприятливих умовах може призводити до значних економічних вигід;

3. До основних проблемних аспектів обліку та контролю коштів у розрахунках були віднесені неузгодженість українських та міжнародних стандартів, незадовільний рівень автоматизації обліку, використання неліцензованого програмного забезпечення або переважно друкованих регістрів ведення обліку, слабка система внутрішнього контролю розрахунків з дебіторами і кредиторами. Детально вивчено питання контролю коштів у розрахунках вітчизняних підприємств та висунуто відповідні рекомендації, серед яких:

- регулярне складання актів звірки взаємних розрахунків, використання офіційних адрес підприємств для листування;
- використання лише ліцензованого програмного забезпечення для ведення обліку;
- проведення внутрішнього та зовнішнього аудиту, складання якісної аудиторської документації;

4. Досліджено практичні засади обліку і контролю коштів у розрахунках на базі підприємства ТОВ «Варта-Агро», вивчено загальну економічну характеристику, особливості організації діяльності, проаналізовано показники фінансової стійкості суб'єкта господарювання, розглянуто формування необхідної документації при здійсненні операцій з контрагентами, виявлено проблемні аспекти на даній ділянці роботи підприємства. Зазначено, що на підприємстві ефективно організовано облік дебіторської та кредиторської заборгованостей, який відображає користувачам інформацію в повній мірі, документообіг оформлюється у належному до законодавства та цілей підприємства виді, однак при загальній оцінці виявлено

проблеми здебільшого з системою внутрішнього контролю розрахунків з дебіторами і кредиторами;

5. Проаналізовано показники фінансової звітності підприємства ТОВ «Варта-Агро», узагальнено отримані дані за допомогою таблиць та графіку:

- аналіз фінансової стійкості показав, що підприємство має абсолютну фінансову стійкість, тобто спроможне власними оборотними коштами покривати свої витрати і не залежить від зовнішніх джерел фінансування;

- аналіз ефективності використання оборотних коштів підприємства виявив негативну тенденцію сповільнення оборотності кредиторської заборгованості; сповільнення оборотності та зростання тривалості обороту оборотних коштів є не критичним явищем для підприємства, бо дані показники свідчать про високу швидкість оборотності та малу тривалість оборотів, які показують високий рівень організації та управління оборотними коштами; також спостерігається оптимізація інших оборотних активів;

- аналіз платоспроможності підприємства засвідчив високий рівень загальної ліквідності, проте присутні негативні тенденції зниження показників швидкої та абсолютної ліквідності у 2020 році.

6. Розроблено відповідні рекомендації щодо поліпшення існуючих методів організації обліку та контролю на досліджуваному підприємстві, серед яких відмітимо найголовніші:

- а) доповнення Наказу про облікову політику більш детальними аспектами обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей, зокрема такими елементами, як: визнання та оцінка заборгованостей, ставка дисконтування для розрахунку теперішньої вартості, організація аналітичного обліку, класифікація за строками непогашення, визначення резерву сумнівних боргів, склад іншої поточної дебіторської та іншої кредиторської заборгованостей, створення забезпечень, розкриття інформації у фінансовій звітності тощо;

- б) розширення аналітичного обліку розрахунків з покупцями за групами товарів з метою подальшої оцінки попиту та планування закупівлі;

- в) регулярне складання актів звірки взаєморозрахунків за кожним договором;

- г) впровадження внутрішнього документу з метою моніторингу строків погашення дебіторської заборгованості;

- д) проведення консультацій зі спеціалістами в області аудиту та юридичних питань;

- е) використання офіційних каналів комунікації з контрагентами;

- ж) залучення додаткових джерел фінансування – довгострокових та короткострокових, які дадуть змогу підприємству швидшими темпами закупати товари і реалізовувати більші обсяги своїм нинішнім та майбутнім контрагентам;

- з) розширення ринків збуту, у тому числі розвиток зовнішньо-економічної діяльності.

Різноманітні напрямки удосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей дадуть змогу поліпшити ведення обліку на підприємствах та зменшать кількість неточностей у розрахунках та фінансовій звітності. Дотримання рекомендацій, запропонованих в ході даного дослідження, може підвищити ефективність управління ТОВ «Варта-Агро», тобто знизити витрати ресурсів та часу,

покращити репутацію підприємства серед контрагентів, звідси розширити базу дебіторів і кредиторів, і, як наслідок підвищити обсяги чистого доходу від реалізації та прибутковість підприємства.

Розглянуті особливості обліку та контролю на українському підприємстві дозволяють зробити висновок, що кожне підприємство обирає для себе певний спосіб ведення обліку, який за бажанням можна оптимізувати до більш ефективного рівня. Головне, щоб всі способи, всі прийоми та весь документообіг були юридично грамотними, законними, давали змогу розвивати прибуткову діяльність та забезпечувати виконання зобов'язань кожної сторони, пов'язаної із діяльністю підприємства. Грамотний та регулярний економічний аналіз показників в свою чергу дозволить достовірно оцінити результати своєї діяльності та направити управлінський персонал до відповідних рішень оптимізації різних ділянок підприємства.

АНОТАЦІЯ

Лозінська А. С. «Облік, контроль та аналіз розрахунків з дебіторами і кредиторами (на прикладі ТОВ «Варта-Агро»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік та аудит». Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2021.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та контролю дебіторської і кредиторської заборгованостей. Проаналізовано економічну сутність та поняття, характеристику за міжнародними та вітчизняними стандартами, проблематику обліку та контролю коштів у розрахунках, практичні засади здійснення обліку та контролю на досліджуваному підприємстві, фінансову стійкість, ефективність використання оборотних коштів та платоспроможність підприємства ТОВ «Варта-Агро». Запропоновано впровадити доповнення до наказу про облікову політику підприємства, внутрішній документ для здійснення контролю за строками погашення заборгованостей, розширити аналітичний облік розрахунків з покупцями, вдосконалити внутрішній контроль розрахунків з дебіторами і кредиторами.

Ключові слова: облік, внутрішній контроль, аналіз показників фінансової звітності, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, управління, розрахунки з контрагентами, платоспроможність, ефективність.

ANNOTATION

Lozinska A. «Accounting, control and analysis of settlements with debtors and creditors (with the example of «VARTA-AGRO» LLC)».

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting and audit». Odessa National Economic University. – Odessa, 2021.

The work deals with the theoretical aspects of accounting and control of account receivable and account payable. Author analyzes economic essence and definitions, characteristic according to international and national standards, problematic of accounting

and control of settlements, practical aspects of accounting and control at studied enterprise, financial strength, efficiency of current assets and paying capacity of «VARTA-AGRO» LLC».

Author offers to bring in additions to the company's accounting policy order, internal document to control repayment terms, widen analytical accounting of settlements with buyers, improve internal control of settlements with debtors and creditors.

Keywords: accounting, internal control, analysis of financial statements indicators, account receivable, account payable, management, settlements with debtors and creditors, paying capacity, efficiency.